

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

כניסת שבת:
ציאת השבת: לדעת ר"ת:

אורי וישעי

הגיליון התורני

בתם פז – מיאוריט צ' הפרשה

עטרת פז

גנאי או שבח

הנה מובא במדרש (תנחומא סי' ו') נח איש צדיק תמים היה בדורותיו. מהו בדורותיו? יש דורשין לשבח, ויש דורשין לגנאי, צדיק בדורותיו ולא בדורות אחרים, משל למה הדבר דומה, אם יתן אדם סלע של כסף בתוך ומאה סלעים של נחשת, אותה של כסף נראית נאה, כך היה נח נראה צדיק בדור המבול, יש דורשין אותו לשבח... משל לחבית של אפרסמון שהיתה נתונה בקבר והייתה ריחה טוב, אילו היתה בבית על אחת כמה וכמה. ישנה מחלוקת המובאת במסכת סנהדרין (דף קח.) "אמר רבי יוחנן: בדורותיו, ולא בדורות אחרים, וריש לקיש אמר: בדורותיו, כל שכן בדורות אחרים".

אחרי מות קדושים

ויהי המבול ארבעים יום וארבעים לילה, המבול היה צריך להיות ב' במרחשון אך המבול התחיל בפועל בתאריך י"ז במרחשון, בעקבות פטירת מתושלח שהיה צדיק והקב"ה המתין לשבעת ימי אבולו של מתושלח, לכן המבול התחיל ב"ז במרחשון. שנים עשר חודש היה נח בתיבה, גובה המים היה 15 אמה מפני שרצו לעלות להרים, עוג מלך הבשן אחז בתיבה בעץ ונשבע לנח כי יהיה עבדו לעולם. העולם נענש במה שעשו, קלקלו ברותחין ונדונו ברותחין.

טענה צודקת

העורב בא בטענות אל נח, אמר לו אתה שונא אותי, ה' אמר מכל הטמאות שתים, ואתה רוצה לשלוח אותי שאני אמות, נח לא רצה להכניסו לתיבה, עד שה' אמר לו תכניס אותו, והוא יביא אוכל לאליהו הנביא.

לשון נקיה

ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו (ו, ב) עקם הכתוב שמונה אותיות כדי שלא להוציא דבר מגונה מפיו (פסחים ג).

אבל הלא הרבה פעמים נאמר בתורה טמא, כגון: "זוה לכם טמא", "טמא יהיה לכם", וכיוצא בזה? אלא כאן, תוך סיפור עניין שאינו נוגע להלכה, יש להיזהר שלא להוציא דבר מגונה; ואילו שם, כשיש צורך להורות להלכה שזוה טמא, כי אז אין לבסות דבר, אלא יש לבטא ברורות וחרירות: "זוה לכם הטמא..." (ע"פ ראשונים).

רמז לאליהו

עד יבשת (שם ח, ז) רמז לאליהו הנביא המוכנה ה-תשבי אותיות יבשת.

פרשתנו פותחת בפסוק "אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים ה'ה בדרתיו את האלהים התהלך נח" (ו, ט)

התורה הזכירה את שמו נח שלש פעמים כנגד שלשת המעלות, צדיק, תמים, התהלך, איש.

בתחילת הפרשה קוראים אנו: "אלה תולדות נח", לאחר מכן התורה מתארת בקצרה שהיה "צדיק תמים בדורותיו..." ומיד מזכירים את שלשת בניו "ויולד נח שלשה בנים את שם, את חם ואת יפת".

אמנם יש לדייק, מדוע התורה מוסיפה ליד ילד את התוספת "את", "את שם" "את חם" "ואת יפת" למה התוספת? והרי יכלה לומר בתיבה אחת, את שם, חם יפת.

עוד ידוע שבתורה אין מילה מיותרת, הכל מדור ומדויק, כמובא בגמרא פסחים "עקם הכתוב שמונה אותיות כדי שלא להוציא דבר מגונה מפיו (ראה פירושו במדור כתם פז).

מבארים זאת בדרך רמז, דבר נפלא במעלת החינוך של הילדים, חינוך חם ואוהב, תורתנו הקדושה באה להראות לנו שכל ילד טומן בחובו את המשכיות האדם והבית היהודי, ובודאי כל אדם מצפה שהמשך שלו יהיה כמותו, וכי כל עמלו ויגיעו אינו אלא בשביל בניו. וכידוע שכל אחד "מצפה" לראות את בנו שיהיה ראוי לשמו... לכך באה התורה ומציינת כל ילד בנפרד באומרה "את שם וכו'". לומר לנו שכל אדם הוא "עולם בפני עצמו", וחלילה לנו לזלזל באף יצור אנוש, ובודאי לא להפוך את בני האדם ל"מספר" או "מותג", אלא כל אחד הוא "נזר הבריאה".

אנשי דור המבול לא ראו זאת בעין נבונה, הם הסתכלו רק על עצמם, "אכול היום כי מחר נמות" ולא היה אכפת להם מהסובבים אותם, לכן הם "נמחקו" מעל "דפי ההיסטוריה", ומי שניצל זה נח, אשר הבין נכונה מהו סוד הבריאה והמשך המין האנושי. וידוע כי "תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים" – הצדיקים רואים במעשיהם הטובים כאילו הם בניהם... ובכך מצילים את העולם מחורבנו. וכאשר ההתנהגות הטובה תואמת למעשיהם, לכן זוכים הם לבנים טובים.

ד"ר לע"י הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פריץ בן סוליקה זצ"ל
לע"י ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה

הליכות מלבי

נושא: כשרות המזון

קומי אורי - סיפור לשבת

בספר "האיש על החומה" מסופר על פגישתו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוקלה"ה (רבה של ירושלים ת"ו) עם נשיאה הראשון של צ'כוסלובקיה פרופ' תומאס גריג מסריק, שהיה מחסידי אומות העולם, בעת ביקורו בירושלים בשנת תרפ"ז. לאחר קבלת פנים מפוארת שערך כולל "שומרי החומות" - שיוצאי צ'כוסלובקיה נמנים עליו - ישבו הרב והאורח ושוחחו שעה ארוכה על נושאים שונים. וכך נאמר שם על אותה שיחה: "מורנו התעכב על ההתדרדרות המוסרית של העולם אחרי המלחמה ועל התופעה השלילית של טיפוח הרגשת "כוחי ועוצם ידי", שגברה עם ההתפתחות הטכנולוגית.

הרעיון המרכזי הוא בנה מסביב לסיפור התורה על "דור הפלגה", שעיקר חטאו היה בטחון עצמי מופרז, שתוצאותיו הישירות מוליכות למרידה במלכות שמים.

הרב זצ"ל הסביר זאת לנשיא המלומד בהרחבת הפירוש על הפסוק: "ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים" (ט, ג). לאחר פסוק זה מובא עיקר החטא "ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל" (שם ד), ומתבקש הסבר על הפסוק הראשון, איך הוא מתקשר לחטאם של אנשי דור הפלגה. וכאן הקשה הנשיא מדוע חשוב לדעת באלו חומרים בנו את המגדל בלבנים או באבנים?

תירץ הרב בבהירות: אלא כאן מרומז תהליך התפתחות השקפת הכפירה של דור הפלגה: הטיפו לטיפוח הכוח העצמי של האדם ולצורך להתנתק מטובותיו של הקב"ה. אם ה' הכין לאדם אבנים, שהוא חומר בניה מן המוכן, עליהם להפגין כי הם יכולים ליצר בעצמם את חומרי הבניה שהם זקוקים להם. ולפיכך אמרו: "הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן" - יש לנו אבנים משלנו ואין אנו זקוקים לאבניו של הקב"ה ח"ו. השקפה זו, של טיפוח היכולת העצמי, שימשה רקע והכנה למרד הגדול בקב"ה, שהופגן ע"י בנית המגדל שראשו בשמים. (מורשת אבות)

חותם אמת

חז"ל אומרים בגמרא שבת (נה). שחותמו של הקב"ה אמת. יש מפרשים כך, שהאותיות והמילים של חותמת, מבחין הם הפוכות, אבל אחרי שחותמים נעשה כראוי. כך יש לפעמים אנשים, שכשלא מבינים את דרכי ה', מיד יש להם טענות ח"ו, לזה אומרים להם חותמת מבחין נראה הפוך, אבל אם נסתכל טוב על הדבר נראה שזה ישר, מפני שהנהגת ה' וחותרו מדויק ואמת וישר.

לאחר שחיטת הבהמה או העוף, נערכות על ידי בודקים מומחים בדיקות בכמה מאיברי הבהמה או העוף, כי יש מקומות בבהמה או בעוף שאם נמצא בהם נקב או בועה או חולי אחר, הרי הבהמה או העוף טרפים ואסורים באכילה. אולם בדרך כלל מתברר שרוב העופות והבהמות יוצאים כשרים מבדיקות אלו, חוץ מבדיקת הריאה של הבהמה מן הסרכות, (דהיינו כעין חוטים הנמשכים בריאה מצד לצד), שבבדיקה זו במקומות רבים רוב הבהמות נמצאות שיש בהן סירכות, ומדובר בהפסד גדול, שכן מחיר הבהמה שמתברר שהיא טריפה הוא נמוך יחסית.

ודנו הפוסקים, בסירכא שנמעכת בקלות על ידי העברת היד ומשמוש בסירכא, ואז מתנתקת הסירכא, שיש אומרים שאין לסירכא כוז דין סירכא כלל, משום שאומרים שסירכא זו אינה אלא ריר הנמשך מצד לצד בריאה, ורק סירכא שאינה נקרעת אפילו בהעברת היד, דין סירכא יש לה. וכך נשאל רבנו הרשב"א, האם יש להקל בסירכות כאלו או לא, והשיב לשואלים בזה הלשון: גם זה, אחד מן הדברים שצריכים אתם להתרחק ממנו הרבה, ואנו גערנו הרבה במי שעושה כן (שממעך סירכות בידו) ואם יעשה (שוחט ובודק) אחד בינינו כזה, אחר התראה נסלק אותו. לפי שזה העניין לא מצאנוהו בשום מקום בתלמוד ולא ידענו לו עיקר, וכי אין סירכא אלא אם היא כעבות העגלה שמושכין בה ואינה יכולה להתנתק? סוף דבר אל תשמעו להקל בדבר זה בשום צד כלל. עכ"ל.

ורבנו הרשב"ץ כתב שכל העושה כן, למעוך הסירכות בידו, כאילו מאכיל טריפות לישראל. וכן פסק מרן בשלחנו הטהור (יו"ד סי' ט"ל סעי' י) שכל מקום שאסרו סירכת הריאה, אין הפרש בין שתהיה הסירכא דקה כחוט השערה, בין שתהיה עבה וחזקה מאד, ולא כאותם שממעכים ביד ואם נתמעכה תולים להקל, וכל הנהוג כן, כאילו מאכיל טריפות לישראל.

אולם הרמ"א (בסעיף יג) כתב בזה הלשון "ויש מתירין למשמש בסירכות ולמעך בהם, ואומרים שסירכא (שאוסרת), דהיינו שאינה סתם ריר), אפילו אם ימעך בה אדם כל היום, לא תנתק, ולכן כל מקום שיתמעך תולין להקל, ואומרים שאינו סירכא אלא ריר, ואף על פי שהוא קולא גדולה, כבר נהגו כל בני מדינות אלו, ואין למחות בידם מאחר שיש להם על מה שיסמוכו". עכ"ל. ומה שכתב שיש להם על מה שיסמוכו, כוונתו לרבנו הרא"ש, שהזכיר שכך הוא מנהג אשכנז, למעך הסירכות ביד, וכך לבדוק אם מדובר בסירכא או בריר בעלמא. וכן פסק להקל המהרש"ל והש"ך ועוד רבים ובשר כזה שאין בו סירכות כלל נקרא בשר "חלק", ובשר שנמצא בו סירכות שנמעכות ביד נקרא "כשר", ואם אינן נמעכות אפילו ביד, הבשר מוגדר "טרף".

ומכל מקום הדבר ברור, שהספרדים ובני עדות המזרח, אשר קבלו עליהם הוראות מרן הבית יוסף, מחויבים לזהר מאד בדבר זה, להחמיר שלא לאכול מבהמה שנמצאו בריאתה סירכות ואפילו אם הם דקות כחוט השערה. ורבותינו הספרדים החמירו בזה מאד.

איורה כספ האלון החלון איך י"צ
 "עולם הישיבות הוא כמו תיבת נח, והרחוב דינו כמבול, והכוונה שאין עצה אחרת לשמור את עצמו רק בבתי כנסיות ובישיבות."

ד"ת לע"נ ר' דני (דניאל) בן יולנדה ז"ל נלב"ע ו' במנחם אב התשע"ב, ת"צ'צ'ב'ה'